

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 28. mai 2020

## **Høringsuttalelse NOU 2019:17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstoloven**

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev 2. mars 2020, der Domstolkommisjonens delutredning om domstolstruktur, NOU 2019:17, sendes på høring sammen med et alternativt forslag fra departementet.

Høringsuttalelsen avgis av Juristforbundets hovedstyre. Separate uttalelser er tidligere avgitt av Den norske Dommerforening og Politijuristene.

Det bemerkes innledningsvis at Juristforbundet har sett frem til Domstolkommisjonens arbeid, med klare forventninger om at utredningen vil gi et solid kunnskapsbasert grunnlag for den fremtidige organisering av norske domstoler, både med hensyn til viktige konstitusjonelle spørsmål, og til domstolstruktur.

Delutredningen om domstolstruktur har innfridd forbundets forventninger i så måte. Etter vårt syn har kommisjonen på en svært grundig måte drøftet alle relevante hensyn som må ligge til grunn for en fremtidig domstolstruktur.

Juristforbundet har registrert at partier som utgjør et flertall på Stortinget, har tilkjennegitt at de vil be regjeringen skrinlegge den foreslåtte strukturreformen, både Domstolkommisjonens forslag og departementets modifiserte forslag.

Juristforbundet forventer at alle politiske partier avventer høringsrunden og en etterfølgende grundig debatt, før det trekkes endelige konklusjoner om de foreliggende reformforslag. Det er 20 år siden forrige domstolkommisjon, og svært mye har endret seg siden 1999, både i rettslivet og i samfunnet for øvrig.

Behovet for en reform er etter vårt syn overmodent, og det vil være oppsiktsvekkende og svært uheldig om det grundige arbeidet kommisjonen har nedlagt ikke en gang gjøres til gjenstand for ordinær politisk behandling og meningsbrytning, etter at alle interessenter har fått anledning til å fremkomme med sitt syn.

Når det gjelder Juristforbundet syn på den fremtidige domstolstrukturen, hitsettes fra Dommerforeningens høringsuttalelse 24. april 2020:

*Dommerforeningen mener at det er stort behov for en reform av domstolstrukturen i første instans. Norske domstoler holder et høyt faglig nivå og har stor tillit i befolkningen. Innenfor dagens struktur med 60 rettskretser står tingrettene likevel ikke rustet til å møte framtidens krav til faglighet, fleksibilitet og god ressursutnyttelse. Det er behov for større administrative enheter for å sikre at hele befolkningen også i fremtiden har lik tilgang til domstoler som kan avsi kvalitativt gode avgjørelser innen rimelig tid. Det er også vanskelig å se for seg hvordan en fortsatt digitalisering og en helt nødvendig opprustning av tinghusene kan la seg realisere innenfor dagens struktur.*

*På denne bakgrunn slutter Dommerforeningen seg til hovedtrekkene i Domstolkommisjonens forslag om å utvide rettskretsene og samtidig redusere antallet rettssteder. Forslaget legger til rette for større fagmiljøer og kompetanseutvikling, reduksjon i bruken av dommerfullmektiger og andre midlertidige dommerstillinger, større fleksibilitet i bruken av personalressurser og jevnere saksfordeling mellom domstolene. En slik struktur legger også godt til rette for en kostnadseffektiv digitalisering av alle domstoler i første instans og en oppgradering av tinghusene.*

Juristforbundet stiller seg bak det som her uttales, og i all hovedsak også høringsuttalelsen for øvrig. Når det gjelder dommerfullmektigordningen, har Juristforbundet pr i dag ikke hatt en organisasjonsmessig behandling av spørsmålet, og avstår derfor fra å kommentere ordningen nå. Vi vil komme tilbake til spørsmålet når Domstolkommisjonens delutredning II foreligger.

Juristforbundet mener således at kommisjonens forslag til fremtidig domstolstruktur for førsteinstansdomstolene er best egnet til å ivareta hensynet til faglighet, fleksibilitet og god ressursutnyttelse. Subsidiært støtter forbundet departementets modifiserte forslag, men viser her til Dommerforeningens bemerkninger med hensyn til konsekvensene av dette forslaget kontra kommisjonens forslag, herunder til at effektivitetsgevinsten vil bli betydelig mindre dersom antallet rettssteder opprettholdes.

Det understrekes for øvrig at Juristforbundet ikke tar stilling til detaljene i en fremtidig domstolstruktur. Hvilke rettskretser/rettssteder som bør inngå i denne strukturen må avgjøres konkret, ut fra blant annet geografiske forhold og befolkningssammensetning, og hvor det må være rom for lokale tilpasninger.

Avslutningsvis bemerkes at hensynet til publikum/domstolens brukere, hyppig påberopes som argument mot en reform av domstolstrukturen.

Til dette bemerkes at det etter Juristforbundets syn først og fremst er hensynet til brukerne som tilsier en gjennomgripende reform. Reformen vil fremfor noe være en kvalitetsreform, og sikre faglig sterke og robuste domstoler i alle deler av landet. For de relativt få av oss som (i alle fall som privatpersoner) i løpet av livet er involvert i en rettstvist eller straffesak, kan det etter Juristforbundets syn ikke være tvilsomt at domstolenes kvalitet – og tilliten til denne – vil veie vesentlig tyngre enn om reisetiden til rettsstedet er en eller to timer.

Domstolenes samfunnsmessige funksjon skiller seg slik sett på avgjørende måte fra eksempelvis politi og helsevesen. Domstolene har ingen akuttfunksjon, og det er ikke holdepunkter for at rettsstedets fysiske beliggenhet påvirker innbyggernes trygghetsfølelse. En endret domstolstruktur kan derfor ikke sammenlignes med «Nærpolitireformen» eller nedleggelse av lokalsykehus.

Juristforbundet forventer derfor at diskusjonen om den fremtidige strukturen vil ta utgangspunkt i de reelle utfordringer for førsteinstansdomstolene som Domstolkommisjonen har drøftet, og ikke utelukkende handle om geografi.

Med vennlig hilsen

Håvard Holm  
President